

О. П. Радченко

к.е.н., доц.

О. І. Шавалюк

здобувач

УСВІДОМЛЕННЯ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ – ШЛЯХ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Економічна незалежність – це незалежність держави у формуванні й розвитку власної економічної системи та здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в інтересах народу.

На сьогодні проблеми економічного розвитку України визначаються поведінкою та мотивацією її конкретних представників та економічних агентів. Найпомітнішим це є у сфері державного управління та державного регулювання економіки, де інтереси безпосередніх виконавців державних завдань виходять на перший план порівняно з національними та державними потребами. Глибина цієї проблеми криється у нерозумінні базових моделей людської поведінки та сукупності мотиваторів, їх невідповідності загальносвітовим цивілізаційним тенденціям.

Рушійними силами економічного розвитку прийнято вважати економічну свободу та конкуренцію господарюючих суб'єктів, гармонізацію їх інтересів на основі пріоритетного розвитку особистого інтересу, механізму ринкової саморегуляції та невтручання держави в економічне життя (А. Сміт). Цікавим є те, що зараз представники державної влади країн колишнього СРСР сприймають саме необхідність втручання держави в економічні процеси, як джерело особистих егоїстичних інтересів.

Намагаючись з'ясувати спонукальні мотиви економічної діяльності господарюючих суб'єктів, А. Сміт виходив із того, що поведінкою людей керує егоїзм та турбота про власну вигоду, «природне прагнення» до поліпшення свого становища. Абстрагуючись від усіх інших мотивів поведінки економічних суб'єктів, він писав про те, що особистий інтерес є головним мотивом, який спонукає людей до співробітництва, оскільки не через доброзичливість м'ясника, пивовара чи булочника очікуємо ми одержати свій обід, а через дотримання ними їхніх власних інтересів. Ми звертаємося не до їхньої гуманності, а до їхнього егоїзму, і ніколи не говоримо їм про наші потреби, а лише про їхні вигоди.

Відтак учений аналізував суспільство як сукупність егоїстів, зосереджених на нагромадженні багатства. Варто зазначити, що існування егоїстичних інтересів визнавали ще англійські філософи XVII ст. (Т. Гоббс та ін.), які трактували їх як руйнівну силу, закликаючи до державного авторитаризму. А. Сміт не сприйняв ці ідеї і був солідарним з французькими раціоналістами (К. Гельвецієм та ін.), які проголосили людський егоїзм природним фактором суспільного поступу. У зв'язку з цим вчений робив особливий наголос на значенні особистого інтересу як могутнього стимулу прогресивного розвитку людського суспільства.

Для української незалежності, для об'єднання України, на жаль, російська агресія дала більше, ніж 26 років незалежності. Тому що образ зовнішнього ворога прискорив як розуміння своєї громадян-

ської свідомості кожним українцем, адже перед небезпекою треба об'єднуватися, так і допоміг зрозуміти значення України в світі, перш за все, для самих себе.

В Україні потенціал дуже великий і два Майдани реально показали, наскільки сильна українська нація. Вороги просто не могли уявити, що буде Майдан, який потім організує волонтерський рух, який організує перших добровольців, які вийдуть у перші дні війни. Вони не вірили, що таке можливо. Це є саме українське, усвідомлення власної гідності, і це показує нашу відмінність від них.

Ми почали вчитися новому, пошук нових перспектив, ринків збуту тощо. Сьогодні збільшилась кількість людей, які довіряють українському продукту. Україна створила фундамент незалежності в ідеологічному плані, розпочавши процес декомунізації.

Позитивним є те, що ми говоримо про незалежну Україну, збільшуючи внутрішній інтерес українців самих до себе. Пожвавилась внутрішня міграція – ми стали більше їздити один до одного, розвивається внутрішній туризм. Створюється той мікроклімат, які дозволяє українцям об'єднуватися. У нас відродилася віра у наші сили, що ми можемо досягати високих результатів.

Криза, спричинена війною і агресією Росії, акумулює весь український потенціал, дає можливість бачити свої ресурси і виходити на новий рівень. Ми це можемо побачити у розбудові громадського суспільства, починаємо дорослішати, люди починають мислити масштабно, беручи відповідальність за своє життя, перестають думати, що держава про них піклується, починають самі забезпечувати свої базові потреби.

Обставини, які склалися сьогодні в Україні, дали потужний поштовх українському суспільству для усвідомлення власної гідності. Коли в людини розвивається почуття власної гідності, тоді вона може продукувати досить конструктивні ідеї і розбудовувати своє життя і життя навколо.

Розпочалась побудова незалежної держави з українськими символами, формується наше розуміння сучасності та майбутнього зі свідомими громадянами. Люди, які були на фронті, повернуться до своїх домівок, будуть для багатьох представниками тієї еліти на місцях, до яких треба тягнутися, до яких треба прислухатися, тому що вони показали свою громадянську свідомість. Це буде фундаментом побудови економіко-політичної незалежності України від зовнішніх чинників.

На жаль, за останні два роки рівень добробуту громадян України знизився майже на 20%. З основних причин падіння є зниження курсу гривні. Державний бюджет України на 2017 р. містить у собі загрози по-

дальшої інфляції та посилення фінансового тиску на підприємництво в країні, зменшення кількості робочих місць, зниження реальних доходів пенсіонерів. Підвищення мінімальної зарплати до 3200 грн не вирішує проблеми бідності працюючих, натомість зростають ризики інфляції, зростання цін, банкрутства малих підприємств, на які зростає податковий тиск, але не зважаючи на це, більшість українців мобілізувалися, активізувалися і хочуть змін – змін у внутрішньополітичному і економічному житті країни, так і на світовому рівні. Україні потрібно формувати свій власний національний бренд, потужно створювати інформаційну політику, утверджуючи незалежну українську особистість у світі.

Н. М. Столбуненко

к.е.н., доц.

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК СТРАТЕГІЧНА ОСНОВА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Економіка знань – це тип економіки, де знання відіграють вирішальну роль, а виробництво знань стає джерелом зростання. Створення економіки знань передбачає структурування всієї економічної системи на інтелектуальній основі, тобто розвиток потенціалу особистості, який у свою чергу залежить від рівня доступності й якості освіти, охорони здоров'я, інформації й комунікацій, досягнень економіки, науки і культури.

Згідно з оцінками фахівців, із середини ХХ ст. обсяг доступних людству знань подвоюється кожні 20 років, тому знання перетворилися на постійний об'єкт дослідження.

Розгляду економіки знань передували великий пласт розробок з економічних циклів: Дж. Ван Дайна, С. Кузнеця, Г. Менша, М. Туган-Барановського, Й. Шумпетера та інші. Ці розробки у подальшому трансформувалися в теорію інновацій. Важливими в аспекті зростання ролі знань в сутності економіки мають дослідження Е. Тоффлера, який розглядає постіндустріальну цивілізацію як «третю хвилю», для якої основою влади виступають вже не сила чи гроші, а знання. Зростання інтересу до економіки знань на пострадянському просторі просліджується в роботах: Г. Клейнера, розглядаючого економіку знань як стан економіки певної країни, при якому знання не лише входять до складу будь-якого товару, а й самі стають повноцінним товаром; Г. Унтура та А. Євсієнко, які підкреслюють природний характер економіки знань, а до ключових факторів її розвитку відносять знання, інтелектуальну власність